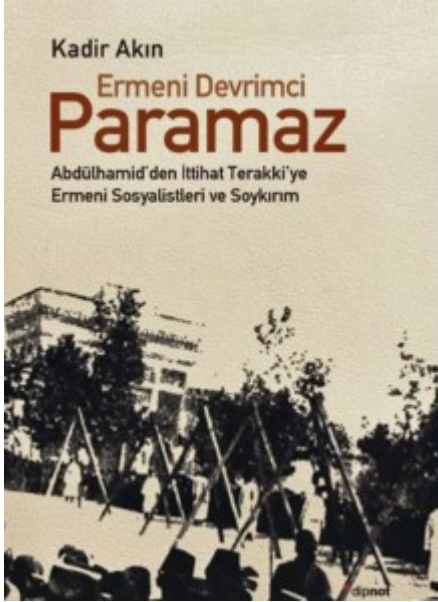

Ebru Yıldırım: Kopan halkayı ararken

Posted on 25/05/2015

“Tarih bilinci denilen işin en kötü yanı da, tarihe olan yanlış yaklaşım değil, bu yaklaşımın bugün de aynı biçimde tekrarlanmasının kaçınılmaz olmasıdır. Tarihte katili, soykırımı öven, bugün de aynı şeyleri yapacağını tarih anlatımıyla tekrarlamış olmaktadır.”

Nisan ayı içerisinde Dipnot Yayınları, “Ermeni Devrimci Paramaz-Abdülhamid’den İttihat Terakki’ye Ermeni Sosyalistleri ve Soykırım” isimli kitabı yayımladı. Kadir Akın tarafından titiz bir çalışmanın sonucu kaleme alınan kitap soykırımın siyasal olmasının yanı sıra, kültürel ve belleksel kopuşu da içerdiğini işaret etmesi bakımından önemli.

Kitabı Ermeni soykırımına dair neşredilen diğerlerinden ayıran en önemli özellik Türkiye sosyalist hareketine sesleniyor oluşu, enternasyonalist çizgiye yaptığı vurgu. Önsözünü Mahir Sayın’ın yazdığı kitap, sosyalizmin ulusçulukla kirlenmiş tarihsel ve siyasal bilincine -deyim yerindeyse- çomak sokarken, 19. yüzyıl Osmanlı tarihinin milletler meselesi açısından yeniden yazımına da çağrı içermekte.

“Beyazıt'ta şehit düşen”

Yazar, resmi tarihin kaleminde ‘zararlı cemiyetler’ tamlamasıyla malul olan Hınçaklar’ın ve Taşnaklar’ın izini sürerken, Beyazıt Meydanı’nda kurşunlanan, katledilen devrimci gençlerin öncülerini yine Beyazıt Meydanı’nda kurulan darağaçlarından bizlere anlatıyor. Kitap boyunca Paramaz’ın serüvenini takip ederken hissettiğimiz ‘öteki devrimciler’ değil, bu toprakların sosyalistleri.

Kitap sırasıyla “Abdülhamid’den İttihat Terakki’ye Ermeni Katliamları; Ermeni Sosyalistlerin İttihat Terakki’yle İlişkileri; 1915 Soykırımı” olarak adlandırılan üç bölümden oluşuyor. Bölümlerin her biri yaşanacaklara dair bir sonraki adımın habercisi olurken, okuyucunun soykırımın ekonomipolitiğini kavramasını da kolaylaştırıyor. Van, Zeytun ve Adana katliamları ile başlayan zincirin 1915 soykırımına uzanan yol’unu gözler önüne seren kitap, sürdüğü izlek açısından da bütünü görmeyi sağlıyor.

Kitabın yazım aşamasında Beyrut’a gidip Sosyal Demokrat Hınçak Parti temsilcileriyle de görüşen Akın, Türkçe kaynakların yanı sıra Ermenice metinlerin çevirilerinden de yararlanmış, bugün Beyrut’ta olan Paramaz’ın ve katledilen 19 devrimcinin siyasal yaşamlarının izdüşümüne koşut belgeleri de okuyucularıyla paylaşmış.

İnkâr ve imha politikalarında devlet geleneği esastır!

İttihat Terakki kadrolarının Ermeni partileriyle yürüttükleri ‘müzakere/çözüm’ sürecini, bu sürecin aslında kadroların oyalama taktikleriyle şekillendiğini, I. Paylaşım Savaşı öncesinde geç kalınmış ‘özsavunma’nın gerekliliğini okurken, tarihin devlet geleneği ve akli anlamında tekrarına şahit olduğumuzu söylemek gerek. Ajite edilmiş Türklük, tarihsel arka planıyla gözler önüne serilirken, Van’daki ilk yargılanmasındaki savunmasında Paramaz şöyle der:

“Bizi ihtilalci olmaya mecbur eden nedir? Dinlemek istemez misiniz Reis Bey? Eğer mesleğinizin gereğini yerine getirecekseniz, bizleri dinlemek zorundasınız Reis Bey. Bizi ihtilale mecbur eden şey Türk Hükümetinin inanılmaz zulmü olmuştur. Bu direniş geleneği, yüzyıllar boyunca yaşanan süreçlerin ürünü olarak tarih sahnesine çıkmıştır. Devletin zulüm geleneğine karşı bir tepkidir. Bu gelenek hayatın gerçeklerinin ürünüdür.”

Devlet aklının ve geleneğinin devamıyla karşılaştığımız satırların yanı sıra, enternasyonalist devrimci aklın buna koşut bir ısrar, inanç ve zihniyetle süregeldiğini de yine Paramaz'ın muhteşem Van savunmasından okuyoruz:

“...İşte Reis Bey, yukarıda açıkladığımız zulüm düzeni bizleri ihtilal yoluna sevk etti. Zulüm baki kaldıkça ihtilalciler de doğmaya devam edeceklerdir. Bizim görevimiz zulmedenlerin, halkın ekmeğini çalanların ve sömürenlerin ortadan kalkmasına kadar devam edecektir... Bizim talebimiz Ermeni, Kürt, Alevi, Laz, Yezidi, Süryani, Arap ve Kıptilerle birlikte eşit koşullarda yaşamaktır. Bir devrimci olarak bu hedefe ulaşacağımıza inanıyorum. Ama Osmanlının tutumu onu Türkçülüğe götürüyor. “

Hınçakların İstanbul gösterisinden Taşnaklarla aralarındaki ilişkilere, Selanik işçi grevlerinden Türk sosyalistleriyle ittifak çabalarına, parti program ve tüzük alıntılarında Almanya-İttihat Terakki ilişkilerine değin bir dizi olgu ve olayın yer aldığı kitap Ermeni soykırımının 100. yılında Türkiye sosyalist hareketinin Türk tarih anlatıcılarının kirli nazarıyla ele alınmasına karşı bir özür niteliğinde aynı zamanda.

Kimi zaman Osmanlı Sosyalist Fırkası önderlerinden Hüseyin Hilmi ile başlatılan, çoğunlukla Mustafa Suphilerle anılan bu toprakların sosyalist hareketine ait tarih; yok sayılan, unutilan/unutturulan Ermeni devrimcileri hatırlamakla yeniden yazılmaya mahkum görünüyor. Ulusal sol anlatıdan, milliyetçiliğe yataklık eden soyutlama düzeyindeki anti-empyralist tutum yalanından sıyrılıp, enternasyonal sosyalizmin kalıcılığında Paramazların yolu bizleri de aydınlatacaktır.

Kaynak: siyasihaber.org